

Data geciteerd in artikel:

Conflicten hanteerbaar maken; De rol van het recht versterken,
NJB 2022, p. 2562-2572,
Maurits Barendrecht

Zie bronnen en daaruit geciteerde grafieken op bijgaande dia's en voor de exacte vindplaatsen de voetnoten bij het artikel.

Toelichting auteur in grijze tekstvakken.

Met enige nadere info over de context waarin het artikel

Belangrijkste bronnen

WODC [Geschilbeslechtingsdelta 2019](#) (gepubliceerd december 2020),

WODC, [Geschillen in het MKB](#), 2019.

World Justice Project, Global Insights on Access to Justice 2019, [Summary Statistics Database](#)

Directoraat-Generaal Rechtspleging en Rechtshandhaving, [Beleidsdoorlichting artikel 33 begroting Justitie en Veiligheid](#), 8 juni 2021 (toegezonden aan Tweede Kamer op 2 november 2021)

Hiil [Toegang tot recht in Den Haag](#), 2020

World Justice Project, [Highlights and data trends from the WJP Rule of Law Index 2021](#), October 2021,

Hiil [Justice Needs en Satisfaction](#) onderzoek in 20 landen

Ecorys, MKBA Innovatieve Rechtsvoorzieningen, Oktober 2021.

Voor toegankelijk geschreven analyse: Barendrecht/Chabot, [Het papieren paleis](#), 2020

Raad van State: 'Geen enkele wet versnelt bouwprocedures, Omgevingswet nu invoeren risicovol'

Wantrouwen werd beantwoord met wantrouwen, wat onttaarde in een schadecircus van experts en contra-experts.

Bovenop iedere euro die vorig jaar werd uitgegeven aan compensatie van schade door de jarenlange gaswinning in Groningen, kwam 74 cent aan uitvoeringskosten. Dat is veel te veel, vindt de Algemene Rekenkamer. De 56 cent per uitgekeerde euro van een jaar eerder vonden de controleurs van het kabinetsbeleid al 'disproportioneel', maar dat bedrag is dus verder opgelopen.

Meer strafrecht in zedenzaken vormt nog geen oplossing

Slachtoffers

Welke verwachting mag de burger hebben van het strafrecht? De vraag moet gesteld na de indringende NRC-reeks over misbruikslachtoffers die zich bij de politie melden, in de hoop op gerechtigheid. Het beeld dat achterbleef was wanprestatie: kolossale aantallen incidenten waar uiteindelijk niets mee gebeurde. Strafrechtspleging lijkt fundamenteel ongeschikt. Het bereik ervan is gering. En dat terwijl de inbreuk op het persoonlijk leven onacceptabel is.

Rechterlijk werk maken van mediation in strafzaken

✎ [Corné van der Wilt](#), [Judith Uitermark](#), [Erik Koster](#) en [Odile Leinarts](#)

Herstelbemiddeling in het strafrecht zal in 2050 een hoge vlucht hebben genomen. Dat voorspelt Geert Corstens, oud-president van de Hoge Raad en voormalig redacteur van dit blad. Dat dit onderwerp zich ook in steeds meer mediabelangstelling mag verheugen, blijkt uit de lopende televisieserie 'Recht in de ogen' van Omroep Max, waarin daders en slachtoffers onder leiding van Charles Groenhuijsen met elkaar in gesprek gaan. Ook Saskia Belleman besteedde er onlangs in *De Telegraaf* veel (positieve)

Genoegdoening voor slachtoffers

Het draait niet alleen om geld

✎ [Janny Dierx](#) en [Roland R. Knobbout](#)

In dit artikel wordt betoogd dat de plannen inzake modernisering van het Wetboek van Strafvordering en de aanbevelingen ter verbetering van schadeafhandeling voor slachtoffers uit het advies van de Commissie Donner tekortschieten voor slachtoffers van geweldsmisdrijven. De bestaande praktijk in de

Personeelstekort rechtbank noodzaakt tot sepot zaken

Belangrijkste soorten problemen (analyse op basis van Geschilbeslechtingsdelta 2019)	Verwacht aantal/jaar	Gem. ernst* probleem Rangorde **	
Gezondheidsproblemen door derden (slechte werkomstandigheden of ongeluk)	140.000	4,1	1
Verlies van baan	220.000	3,8	2
Lastig gevallen worden, misbruik of mishandeling door partner, ex-partner of familielid	40.000	4,3	3
Beëindigen van een relatie	83.000	3,9	3
Pesterij, discriminatie of seksuele intimidatie op werk	161.000	3,7	5
Verkeerde/onvoldoende medische/tandheelkundige behandeling	99.000	3,7	6
Niet genoeg of verkeerde zorg (jeugdzorg, geestelijke gezondheidszorg, gehandicaptenzorg)	27.000	4,3	7
Bedreiging, mishandeling of misbruik van een kind	13.000	4,6	8
... nog niet genoemd	139.000	3,65	8
Ernstige problemen met opvoeding of gedrag (b.v. ondertoezichtstelling, kindbescherming).	15.000	4,3	10
Slecht behandeld door ambtenaar of overheidsdienst	53.000	3,8	10
Slechte of onveilige (woon))situatie	63.000	3,7	12
Buren	440.000	3,4	12

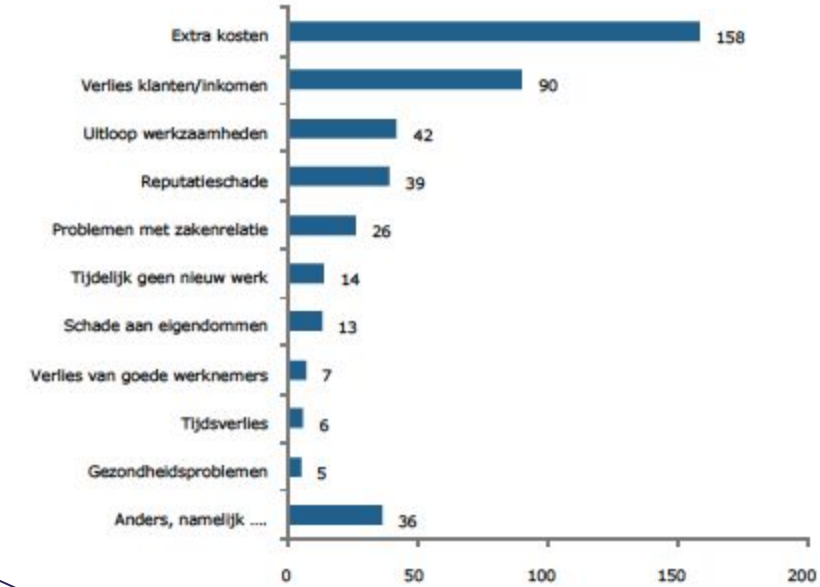
2,4 miljoen problemen per jaar in categorieën met 3,4 gemiddelde impact of hoger

*Antwoord op vraag in hoeverre het probleem de respondenten bezig hield. Schaal 1 tot en met 5 variërend van "In het geheel niet" tot "Werd er volledig door in beslaggenomen."
 ** Rangorde (Rangorde aantal + rangorde ernst)

Vervolg belangrijkste soorten problemen	Verwacht aantal/jaar	Gem. ernst probleem	Rangorde
Afspraken over de kinderen (gezag, omgang, ouderschapsplan)	40.000	3,9	12
Andere arbeidsvoorwaarden dan loon (werktijden, ziekingeld, verlof)	220.000	3,4	15
Verkeerde of onvoldoende hulp en adviezen professionals	91.000	3,6	15
Disciplinaire maatregelen, schorsing	39.000	3,8	17
Lastig gevallen worden, mishandeling, misbruik buiten	48.000	3,7	17
Geen toegang tot school of gewenste opleiding	14.000	4	19
Uitkering, toeslag of subsidie	92.000	3,5	20
Huisuitzetting	10.000	4,0	21
Problemen na de dood van een familielid of partner	83.000	3,5	21
Verandering door overheid	91.000	3,4	23
Laster, smaad (uw goede naam is door een ander beschadigd in het openbaar)	42.000	3,6	24
Discriminatie op grond van afkomst, geslacht, handicap of iets anders (niet op werk)	66.000	3,4	25
Beslaglegging op inkomen, toeslagen, inboedel, bankrekening	17.000	3,6	26
Lastig gevallen worden door schuldeisers, faillissement, schuldsanering	26.000	3,5	27
Immigratie, naturalisatie, vreemdelingenzaken	13.000	3,6	28
Aanvraag huursubsidie of toeslag	20.000	3,4	29

NB: In Geschilbeslechtingdelta cijfers zit niet alle criminaliteit (door onbekenden) en methodiek is niet gericht op problemen ervaren door mensen in detentie, jonger dan 18 of niet bereikbaar

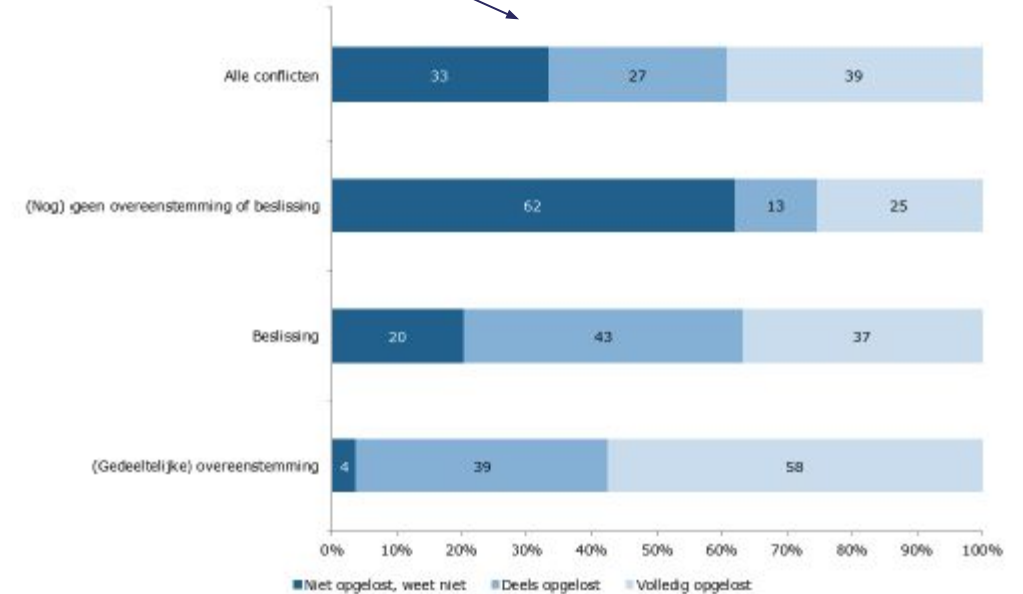
Figuur 24 Problemen als gevolg van het conflict in geschat aantal bedrijven (*1.000) met dit probleem

De zakelijke economie van 778 duizend bedrijven tot tien werkzame personen telt naar schatting 1,11 miljoen juridificeerbare conflicten op jaarbasis. Gemiddeld zijn dit 1,43 conflicten per bedrijf (WODC 2019)

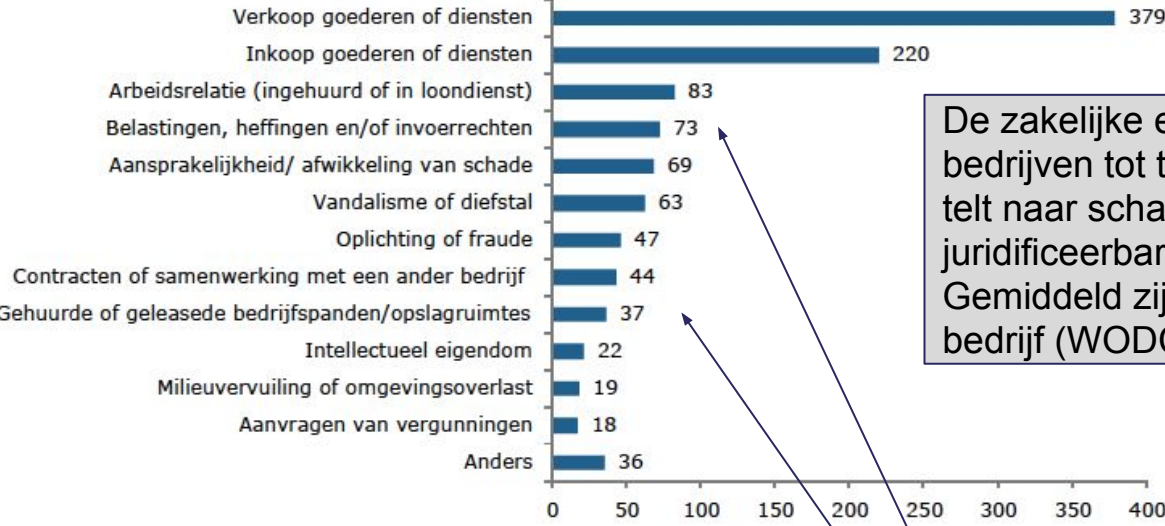
39% volledig opgelost.

Figuur 39 Conflict opgelost naar type afloop (%; N = 274 duizend)

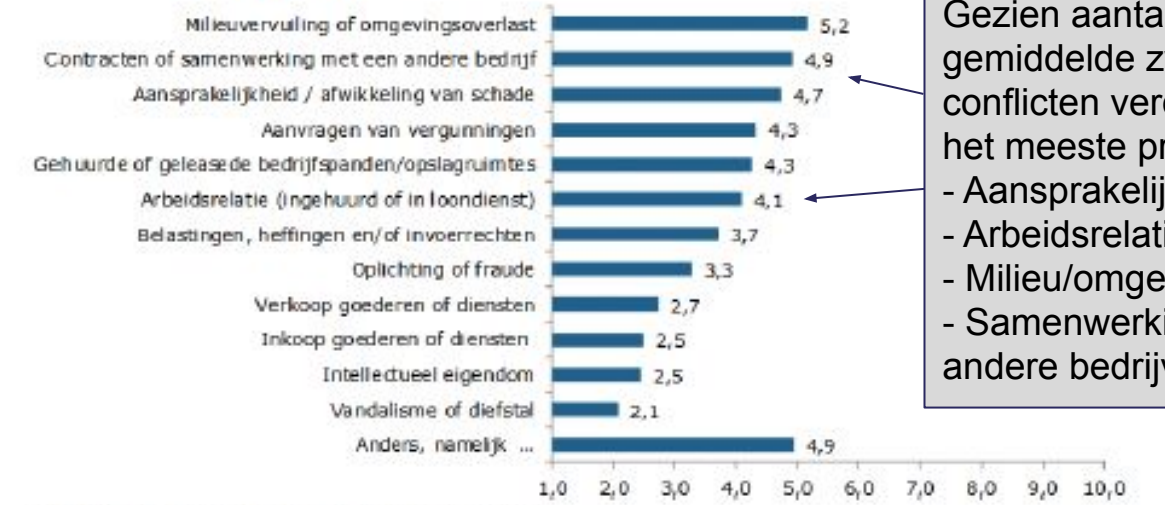
Gezien aantallen en gemiddelde zwaarte van conflicten verdienen ws. het meeste prioriteit:

- Aansprakelijkheid/schade
- Arbeidsrelaties
- Milieu/omgevingsoverlast
- Samenwerkingen met andere bedrijven

Noot: Zie tabel b6.2 in bijlage 6 voor achterliggende cijfers.

Figuur 23 Gemiddelde ernst van het belangrijkste conflict op het bedrijf op een schaal van 1 (helemaal geen bedreiging voor het voortbestaan) tot 10 (zeer ernstige bedreiging voor het voortbestaan)

Noot: Zie tabel b8.2 in bijlage 8 voor achterliggende cijfers.

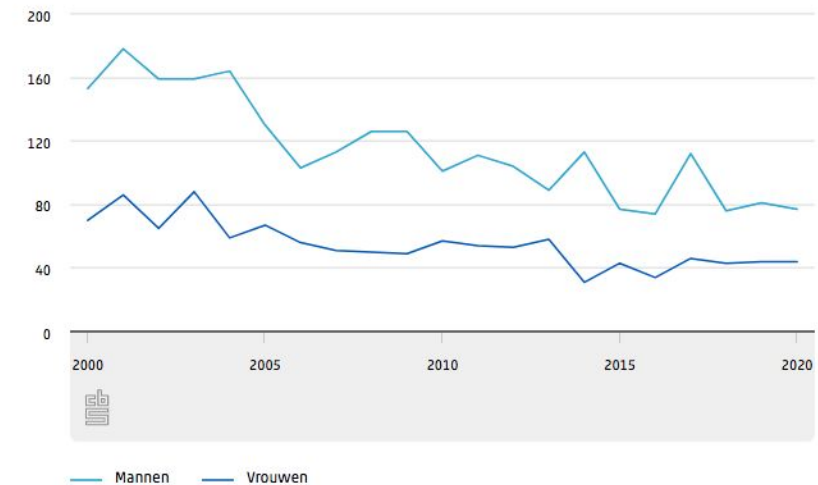
Deze soorten conflicten lijken erg op die voor individuele mensen het meeste prioriteit vragen (letselschade, werkconflicten, burenoverlast, relatieproblemen)

Cijfers criminaliteit

- Dalend percentage slachtoffers (van 15 naar 14% van 2017 naar 2019).
  - Diefstal vervoermiddel (fiets/auto) 125.000
  - Diefstal uit woning 73.000
  - Fraudes, omkoping, etc. 45.000
  - Diefstal in winkels 40.000
  - Straatroof 4.000
- Geregistreeerde gewelds- en seksuele misdrijven met 14% gedaald: van 97.000 in 2014 naar 83.000 in 2019.
  - Bedreiging en stalking 30.000
  - Aanranding en verkrachting 13.000
  - Mensenhandel en uitbuiting 1.000
  - Overval in huis 500
  - Misdrijven tegen leven 120

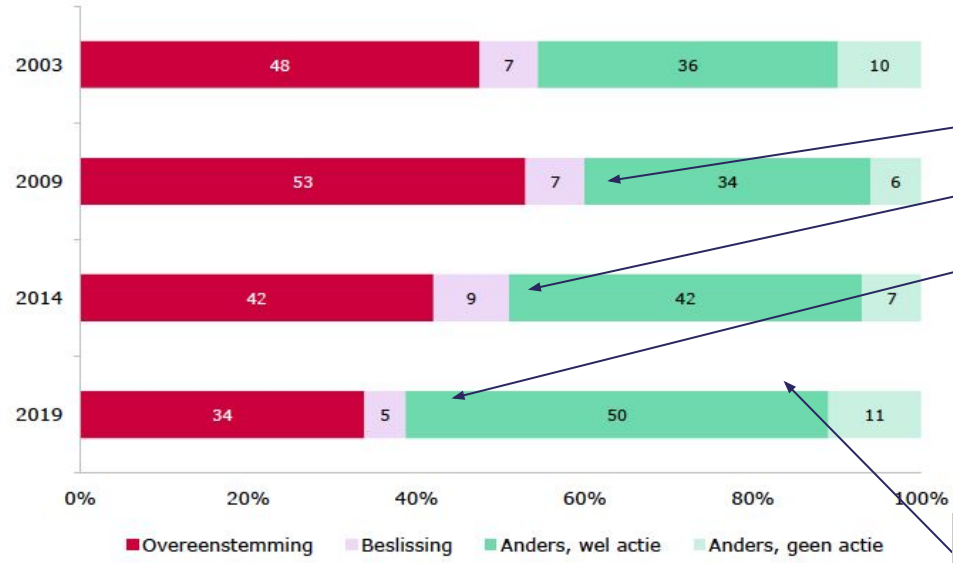
- 122.000 verkeersmisdrijven (2014 en 2019)
  - Ongeveer 66% heeft te maken met doorrijden na een ongeval.
- Drugsmisdrijven van 16.300 in 2014 naar 12.500 in 2017 en 14.600 in 2019.
- (Vuur)wapenmisdrijven 5880 in 2014, 4740 in 2017 en 6610 in 2019.

Slachtoffers van moord en doodslag

Recht lost steeds minder op

Figuur 6.19 Afloop probleem naar jaar enquête, als percentage van alle afgesloten problemen

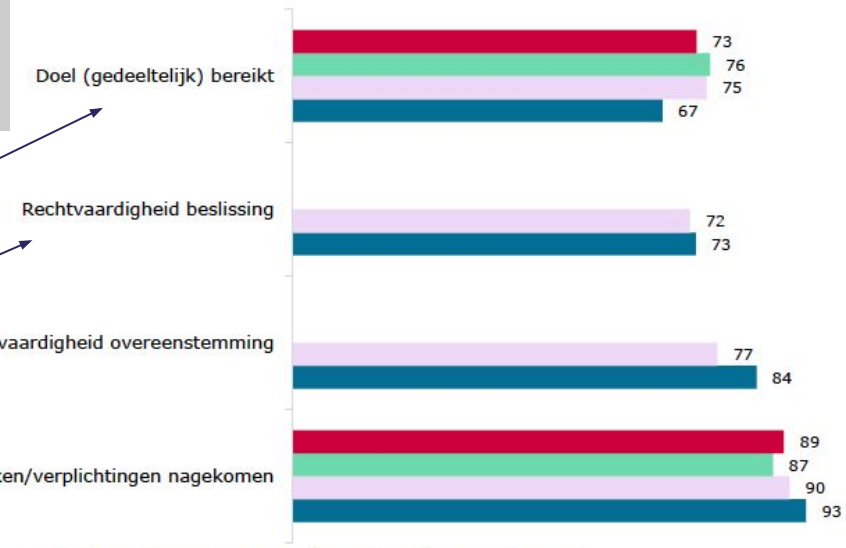
% opgelost door overeenstemming of beslissing loopt in 10 jaar terug van 60% naar 39% (WODC 2019; zie ook WJP 2019 41% fully resolved)

Doelbereik loopt terug

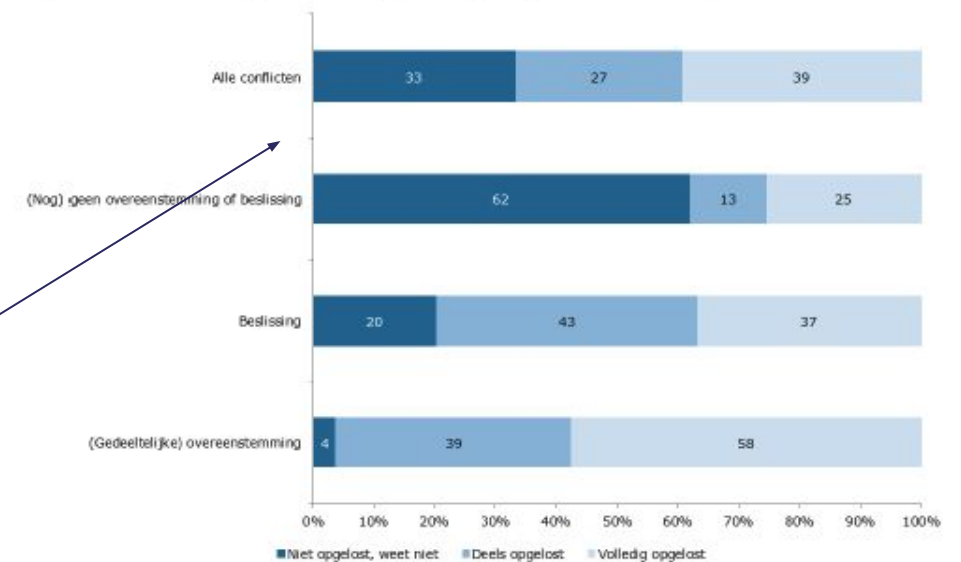
Rechtvaardig opgelost door overeenstemming of beslissing loopt terug van ong. 45% in 2009, 39% in 2014 en 32% in 2019

Van oudste probleem uit afgelopen vier jaar bestaat nog tenminste 23%

6.20 Resultaten naar jaar enquête, als percentage van alle afgesloten problemen

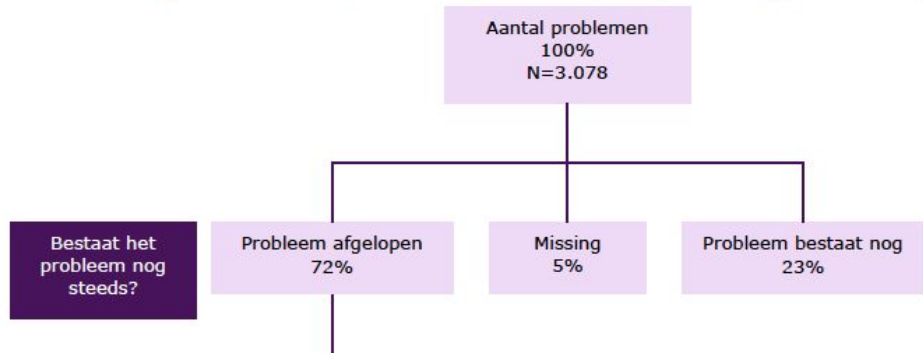

Figuur 39 Conflict opgelost naar type afloop (%; N = 274 duizend)

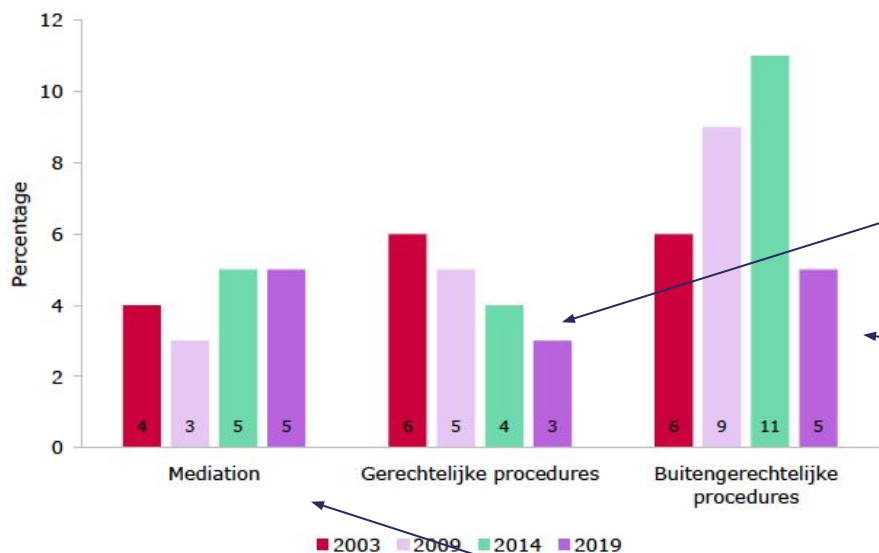
Zakelijke conflicten 39% volledig opgelost.

Figuur 6.1 Afloop oudste probleem, als percentage van alle problemen

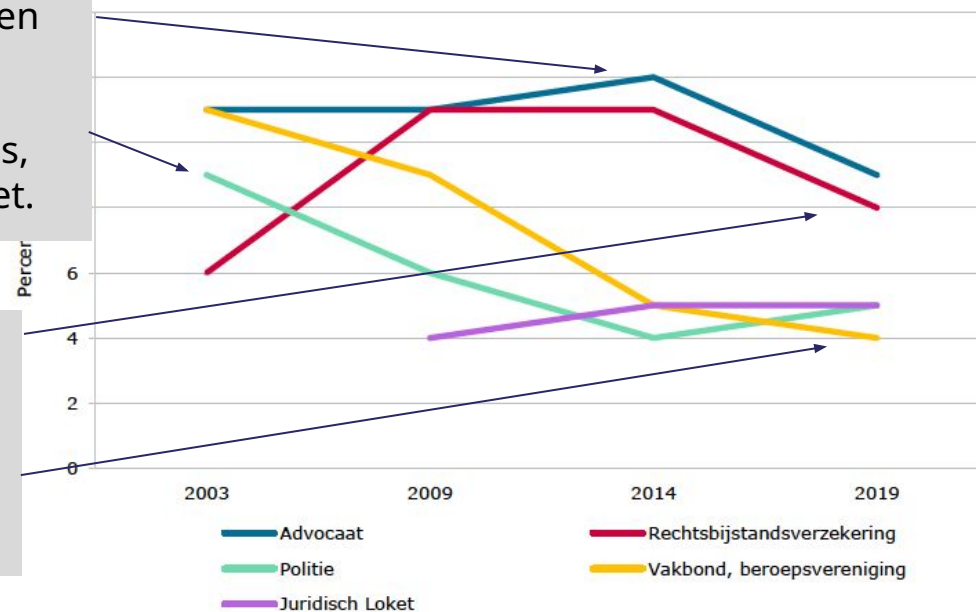
Figuur 5.25 Gebruik van mediation en (gerechtelijke en buitengerech-lijke) procedures, vier metingen vergeleken

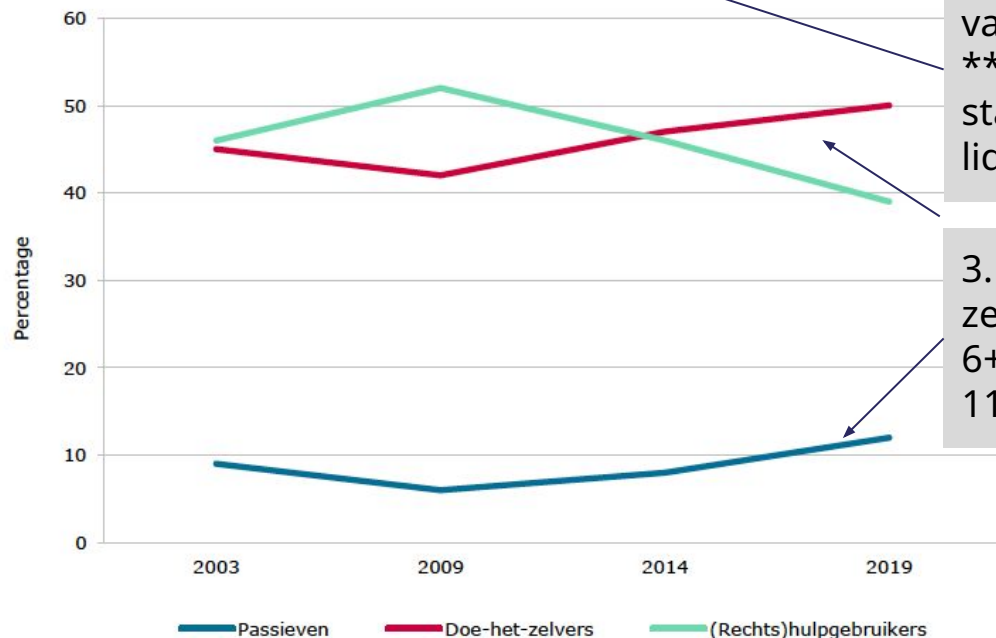
Gebruik voorzieningen neemt af:

1. Gebruik rechtsvoorzieningen bekostigd en in stand gehouden door overheid* loopt terug.
* = rechtspraak, buitengerechelijke procedures, advocaat, politie, juridisch loket.

5.24 Beroep op vijf juridische adviseurs, vier metingen vergeleken

Figuur 5.23 Aanpak in eerste instantie, vier metingen vergeleken

2. Private voorzieningen** vangen dit gat niet op.
**= mediation, rechtsbijstandsverzekering, lidmaatschap vereniging

3. Passief en doe het zelfden neemt toe van 6+42=49% in 2009 naar 11+50%=62% in 2019.

Voor corresponderende cijfers zie tabel b3.33 bijlage 3
Bron: probleemoplossingsenquêtes 2003, 2009, 2014, 2019

4. Als mensen zich in de steek gelaten voelen "door het recht" (Toeslagenaffaire en Groningen) is dat dus wellicht een bredere trend.

Procedures richten op overeenstemming ipv oordelen

Overeenstemming: Sluit 34% problemen af Hoge tevredenheid, doelbereik en naleving Minder neveneffecten

Pilots en innovatie meestal gericht op overeenstemming onder regie (rechter)

- [Rechtspraak civiel](#)
- [Strafrechtketen](#)
- [Bestuursrecht](#)
- [Rechtsbijstand](#)

Pilots klein en niet ontworpen voor grootschalige implementatie

Beslissing: sluit 5% problemen af Minder tevredenheid, doelbereik en naleving Aanzienlijke neveneffecten

Anders: sluit 50% problemen af Laagste tevredenheid, doelbereik Aanzienlijke neveneffecten

Tabel 6.3 Percentage respondenten dat bepaalde resultaten heeft bereikt naar type afloop van het probleem. Afgesloten problemen waarin actie is ondernomen

	Tevreden over afloop n=1.971	Doel bereikt n=2.462	Andere partij afspraak nagekomen n=545
Totaal	61	67	95
Overeenstemming	73+	87+	96+
Beslissing	61	68	81-
Anders, wel actie	51-	52-	nvt
Cramér's V (ongewogen)	0,23	0,35	0,18

Nvt: niet van toepassing, vraag niet gesteld.

+/- Geeft aan dat het percentage volgens een Chi-kwadraat toets ($p \leq 0,05$, ongewogen data) significant hoger/lager is dan het totaal % van de kolom.

Bron: probleemoplossingsenquête, gewogen

Tabel b4.1 Type afloop naar % respondenten dat neveneffecten heeft ervaren (n=3.017, ongewogen), sterkte samenhang in Cramér's V^a

	(Deels)			Lopend n=216	Totaal n=3.017	Cramér's V
	overeenstemming n=971	Beslissing n=163	Geen actie n=249			
Spijt	11,7-	14,6	17,3	21,0+	17,0	0,11
Stress	34,6-	47,2+	26,5-	41,3+	37,5	0,11
Slaapproblemen	17,6-	30,7+	12,9-	23,6+	20,9	0,10
Gezondheidsklachten	15,8-	28,8+	10,4-	21,2+	18,9	0,11
Kreeg schulden	2,3	12,3+	0,8	2,3	2,7	0,14
Inkomen daalde sterk	9,0	16,6+	10,0	8,5	9,0	0,07
Tevreden opkomen voor eigen rechten	28,4+	34,4+	3,6-	17,4-	20,5	0,20
Gevoel van controle	13,7-	15,3+	5,2-	7,3-	8,8	0,11

^a Significant verschil tussen de groepen (Chi-kwadraattoets, $p < 0,05$ op ongewogen data)

+/- Geeft aan dat het percentage volgens een Chi-kwadraat toets ($p \leq 0,05$, ongewogen data) significant hoger/lager is dan het totaal % van de kolom.

Bron: probleemoplossingsenquête

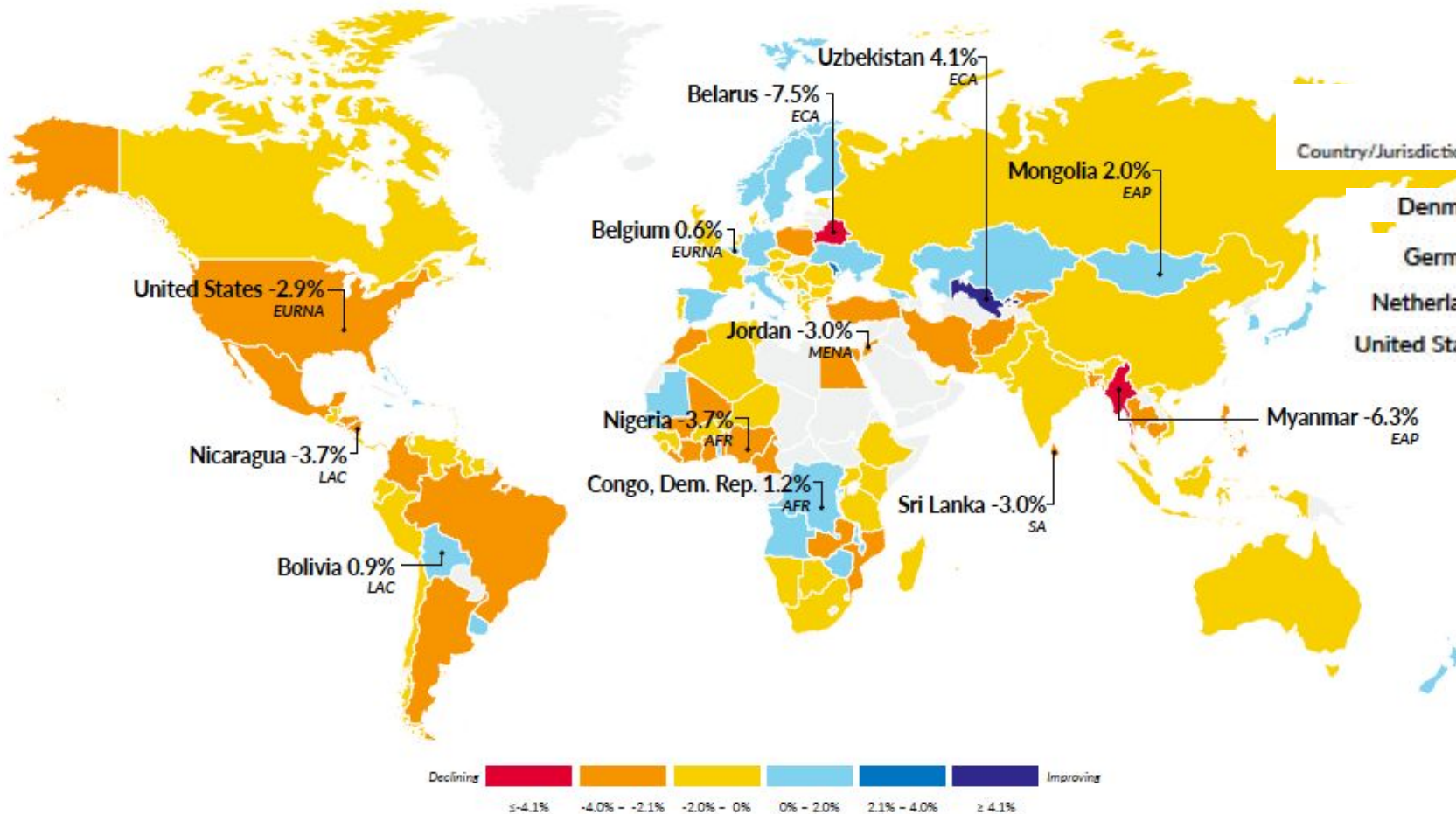
Nederlandse School voor Openbaar Bestuur vierde 30-jarig bestaan met [bundel](#) over netwerken en akkoorden. [Raad Openbaar Bestuur](#) liet zien hoe nodig akkoorden en convenanten zijn voor het hanteren van complexe maatschappelijke vraagstukken. En hoe belangrijk om overlegtafels goed te verbinden met gekozen raden en parlement.

Indicatoren rechtsstaat lopen internationaal terug

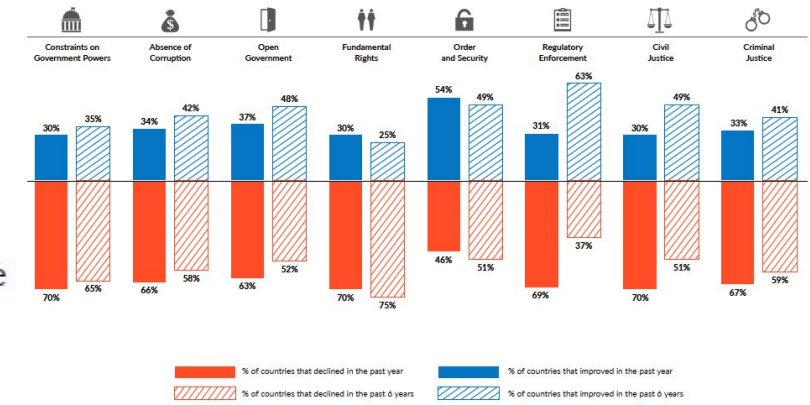
Figure 5. Overall Rule of Law Score Changes

Biggest improvement and decline in overall rule of law score per region over the last year. Figures reflect annual percentage change in overall rule of law score. Countries and jurisdictions that are new to the Index in 2021 are not included.*†

Figure 8. Factors of the Rule of Law Over Time

Percentage of countries and jurisdictions that improved or declined in the past year is calculated using the 128 countries and jurisdictions that were covered in 2020. Percentage of countries and jurisdictions that improved or declined in the past six years is calculated using the 102 countries and jurisdictions that were covered in 2015.

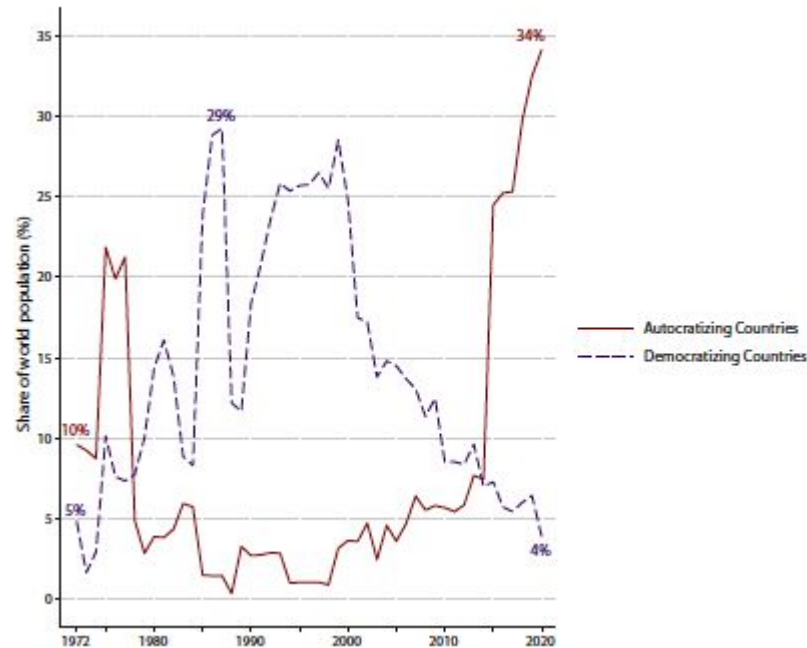

Country/Jurisdiction	2015 to 2016	2016 to 2017/18	2017/18 to 2019	2019 to 2020	2020 to 2021	Overall Score 2021
Denmark	1.9%	0.6%	0.8%	0.0%	0.0%	0.90
Germany	2.7%	0.0%	0.0%	0.1%	0.4%	0.84
Netherlands	3.4%	-0.7%	-1.5%	-0.5%	-0.5%	0.83
United States	1.4%	-1.1%	-1.5%	-0.6%	-2.9%	0.69

Global Insights on Access to Justice 2019
Nederland: 45% = Resolved*satisfied + Ongoing*satisfied with process sofar;
NL= nr. 40 van 101 landen

Het belang van de rechtsorde zelf.

“64% agree that American democracy is in crisis and at risk of failing.” ([Ipsos](#), 3 januari 2022)

“Erosie van democratische instituties” ([Commissie Parlementair Stelsel](#) 2018)

“Rechtsstaat moet meer verbinden en beschermen.” ([Raad Openbaar Bestuur](#) 2020)

“Politiek en instituties hebben gezag en slagkracht verloren.” [Pieter Omtzigt](#).

“Betonrot” [Herman Tjeenk Willink](#) “Verwaarloosde democratische rechtsorde zal zich moeten vernieuwen.”

“De democratische rechtsorde is het fundament van onze samenleving. Dit fundament heeft barsten opgelopen.” [Coalitieakkoord](#) 2021”.

Geen eigenaar, geen plan, geen budget

“Agenda nodig” ([Raad Openbaar Bestuur](#) 2020)

“Chronisch gebrek aan plekken reflectie.” [Tjeenk Willink Jaaroverzicht Democratische Rechtsorde 2021](#):

Vraag aan Ecorys

Stel 80% van de ernstige rechtsproblemen wordt (rechtvaardig) opgelost of voorkomen via een overeenkomst of neutrale beslisser.

- In 2009 ongeveer 45%. In 2014 39%. In 2019 32%.

Wat is dan bijdrage aan BBP?

Wat zijn maatschappelijke baten en kosten?

Zie: Ecorys, Inzicht in maatschappelijke kosten en baten van innovatieve vormen van rechtspleging, 2022.

Groei en kwaliteit van leven

Tabel 2 Resultaat MKBA

	Som drie onderzochte conflictsoorten		Extrapolatie o.b.v. omvang en weging alle conflictsoorten	
	Jaarlijks (2042/2052)	Contante waarde	Jaarlijks (2042/2052)	Contante waarde
Investering innovatieve rechtspleging		€ 1.400.000.000		€ 1.400.000.000
Transactiekosten	€ 109.000.000	€ 2.300.000.000	€ 262.000.000	€ 5.500.000.000
Arbeidsproductiviteit	€ 178.000.000	€ 3.800.000.000	€ 935.000.000	€ 19.700.000.000
Handels- en investeringsklimaat	PM	PM	PM	PM
Export innovatieve rechtsvoorzieningen	PM	PM	PM	PM
Kwaliteit van leven	€ 588.000.000	€ 12.500.000.000	€ 3.365.000.000	€ 71.400.000.000
Maatschappelijke kosten	€ 83.000.000	€ 1.800.000.000	€ 662.000.000	€ 14.100.000.000
Saldo		€ 21.800.000.000		€ 112.100.000.000
Bbp-effect 2042	€ 287.000.000 0,04%		€ 1.197.000.000 0,15%	

- 0,15 % bijdrage aan BBP
- €1 geïnvesteerd levert €18 op aan verhoogde productiviteit en verminderde transactiekosten
- + €60 aan kwaliteit van leven (gewaardeerd op €3,3 miljard p/jaar in 2042) en besparing kosten (€660 miljoen p/j)
- Verder nog (en te testen):
  - Aanzienlijke groei van rechtsdiensten voor markt die nu minimaal wordt bediend.
  - Meer bereidheid om voor rechtsdiensten te betalen (ontlasting overheid)
  - Gelijke toegang tot recht = meer machtsgelijkheid
- Pas op met deze cijfers: eerste keer dat bijdrage rechtsstaat aan dagelijks leven van mensen en kleine ondernemer is gekwantificeerd; baanbrekend werk Ecorys.

Experts: continue R&D en innovatie, gericht op “wat werkt” Eerlijke uitkomsten waarmee mensen verder kunnen

OECD criteria for people-centred design and delivery of legal and justice services

Evidence-based planning	People-centred legal and justice services are based on and respond to an empirical understanding of legal needs and legal capabilities of those who require or seek assistance.	Appropriateness and responsiveness	People-centred legal and justice services are appropriate and responsive to the individual, the issues they face, and their situation. They are tailored, proportionate and efficient and flexible to accommodate local circumstances.
Equality and inclusion	People-centred legal and justice services are inclusive and target at those most in need, responsive to specific access needs of particular groups likely to suffer from social and economic disadvantage or are otherwise marginalized or vulnerable and those with complex needs. They are designed to contribute to equality, poverty reduction and social inclusion.	Empowerment	People-centred legal and justice services are empowering, enable people's meaningful participation in the justice system and build people's legal capabilities
Accessibility	People-centred legal and justice services are accessible and designed to actively overcome the range of barriers to the assistance they require.	Collaboration and integration	People-centred legal and justice services are part of a coherent system that provide seamless referrals and integrated services through collaboration among legal, justice and other human service providers. People get access to all the services they need to solve the legal and related non-legal aspects of their problems holistically regardless of entry point for assistance.
Availability	People-centred legal and justice services are available across the justice chain and provided in a range of formats, program and services types.	Outcome-focus and fairness	People-centred legal and justice services contribute to fair process and fair outcomes and to better and more sustainable procedural, substantive and systemic outcomes, including increased trust and confidence in the justice system and better justice system performance and to the attainment of societal objectives such as social inclusion
Prevention, proactivity, and timeliness	People-centred legal and justice services are proactive and contribute to prevention of legal problems and to timely resolution. Recurring legal problems are addressed on a systemic basis to address underlying causes thereby preventing reoccurrences.	Effectiveness	People-centred legal and justice services are effective and continually improved through evaluation, evidence-based learning and the development and sharing of best practices

“Beleid moet zoveel mogelijk gebaseerd worden op wat werkt cq het beoogde doel met grote waarschijnlijkheid zal halen.”
(Beleidsdoorlichting artikel 33 begroting Justitie en Veiligheid, 8 juni 2021)